Uitspraak Geschillencommissie Financiële Dienstverlening nr. 2020-151
(mr. R.J. Paris, voorzitter en mr. S. Brugts, secretaris)

Klacht ontvangen op	: 13 maart 2019
Ingediend door	: Consument
Tegen	: ABN AMRO Bank N.V., gevestigd te Amsterdam, verder te noemen de Bank
Datum uitspraak	: 18 februari 2020
Aard uitspraak	: Bindend advies

Samenvatting

Consument hield vanaf 1997 een Kapitaalmarktindex Rekening (KMIR) aan bij de Bank. Op 29 januari 2019 heeft de Bank Consument schriftelijk geïnformeerd dat de KMIR per 31 maart 2019 zou worden beëindigd. Consument heeft zich op het standpunt gesteld dat de Bank de KMIR niet mocht opzeggen en vordert schadevergoeding. De Bank heeft zich op het standpunt gesteld dat de overeenkomst tussen partijen een duurovereenkomst was en opgezegd mocht worden. De Commissie is van oordeel dat de overeenkomst tussen partijen opgezegd mocht worden en dat de Bank van deze bevoegdheid gebruik heeft gemaakt op een wijze die naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid niet onaanvaardbaar was. De Commissie heeft de vordering van Consument afgewezen.

1. Procesverloop

De Commissie beslist met inachtneming van haar Reglement en op basis van de volgende stukken met bijlagen:

- het door Consument (digitaal) ingediende klachtformulier;
- de aanvullende stukken van Consument van 8 april 2019;
- het verweerschrift van de Bank;
- de repliek van Consument;
- de aanvullende brief van Consument van 31 oktober 2019;
- de dupliek van de Bank.

De Commissie stelt vast dat partijen hebben gekozen voor bindend advies. De uitspraak is daardoor bindend.

De Commissie stelt vast dat het niet nodig is de zaak mondeling te behandelen. De zaak kan daarom op grond van de stukken worden beslist.

2. Feiten

De Commissie gaat uit van de volgende feiten.

2.1 Vanaf 1997 hield Consument een Kapitaalmarktindex Rekening (hierna: KMIR) aan bij de Bank.

2.2 De KMIR is een vrij opneembare spaarrekening die (anders dan een termijndeposito) geen afgesproken looptijd of vaste rente kent. De KMIR kent twee tarieven: een hoog tarief en een laag tarief. Het lage tarief is van toepassing over het saldo indien dit minder dan € 11.000,- bedraagt. Het hoge tarief is van toepassing op het saldo van de KMIR indien dit € 11.000,- of meer bedraagt (met een maximum van € 230.000,-). Het hoge tarief wordt vastgesteld aan de hand van de volgende formule:

[(het Rendement Eurobonds 3 jaar + het Rendement Eurobonds 5 jaar) / 2 + 4%] / 2

Kort gezegd komt deze formule erop neer dat de rentevergoeding bestaat uit het gemiddelde van enerzijds de rente op Eurobonds en anderzijds 4%. De +4% is een vaste waarde en heeft daarmee een stabiliserend effect op de rentevergoeding. Daarnaast kan het zowel een positief als negatief effect hebben op de rentevergoeding: in het geval dat de rente op Eurobonds hoger is dan 4%, dan pakt het negatief uit (omdat de rentevergoeding een gemiddelde is en dit gemiddelde omlaag wordt getrokken door de 4%). Andersom pakt het juist positief uit in het geval dat de rente op Eurobonds lager is dan 4% (wat afgelopen jaren het geval was). Sinds 2016 schommelt de rentevergoeding op de KMIR tussen 1,45% en 1,50% op jaarbasis.

2.3 Op de overeenkomst tussen Consument en de Bank waren de Spaarvoorwaarden Kapitaalmarktindex Rekening (hierna: de Spaarvoorwaarden) van toepassing. Hierin staat voor zover relevant:

"(…)

Rente

3 (…) Een rentewijziging gaat pas in na kennisgeving in tenminste drie in Nederland algemeen verspreide dagbladen of na schriftelijke mededeling aan de rekeninghouder. (…)

(…)

Algemeen

(…)

7 De bank is te allen tijde bevoegd deze voorwaarden te wijzigen. Een wijziging ten nadele van de rekeninghouder gaat pas in, nadat deze op de in de voorlaatste alinea van artikel 3 aangegeven wijze bekend is gemaakt.

(…)"

2.4 De Bank heeft de Spaarvoorwaarden (onder meer) in 2006, 2010 en in 2018 gewijzigd.

2.5 De Voorwaarden ABN AMRO Kapitaalmarktindex Rekening 2006 introduceren een opzegregeling. Deze opzegregeling is ook opgenomen in de Voorwaarden ABN AMRO Kapitaalmarktindex Rekening 2018 (hierna: de Voorwaarden). Hierin staat voor zover relevant:

"(…)

Beëindiging
8. [naam Bank] kan de rekening beëindigen indien het gebruik van de rekening ingaat tegen deze voorwaarden.
9. (…)
10. Zowel de rekeninghouder als [naam Bank] kunnen de rekening op elk gewenst moment en tegen elke gewenste datum opzeggen.
11. (…)

Algemeen
12. (…)
13. (…)
14. (…)
15. Kennisgevingen aan de rekeninghouder kunnen op één van de volgende manieren worden gedaan:
- *door bekendmaking via de website van [naam Bank] (…);*
- *door schriftelijke mededeling aan de rekeninghouder;*
- *door elektronische mededeling aan de rekeninghouder;*
- *door kennisgeving in ten minste drie in Nederland algemeen verspreide dagbladen.*

(…)"

2.6 Op 29 januari 2019 heeft de Bank aan Consument een brief geschreven.

Hierin staat voor zover relevant:

"(…)

U heeft bij ons een Kapitaalmarktindex Rekening (KMIR). Deze rekening is sinds 1998 geen onderdeel meer van ons spaarassortiment. Toch hebben we er steeds voor gekozen om uw lopende KMIR voort te zetten. Nu staan wij op het punt dat wij de rentevergoeding van 1,5% voor een saldo tot € 230.000 niet langer kunnen waarmaken vanwege de aanhoudende lage rente op de geld- en kapitaalmarkt. Daarom stoppen we per 31 maart 2019 met de KMIR. (…)

Wat betekent dit voor u?

- *Op 31 maart 2019 beëindigen wij de KMIR.*
- *Vanaf 1 februari 2019 kunt u uw saldo kosteloos opnemen of overboeken.*
- *Voor uw gemak zetten wij uw KMIR om in Direct Sparen, de meest flexibele spaarrekening in ons assortiment. U kunt altijd over uw geld beschikken en ontvangt een rente van 0,03% over uw geld. Uw rekeningnummer blijft hetzelfde. De voorwaarden van Direct Sparen vindt u als bijlage in deze brief.*
- *Nog te ontvangen rente van de KMIR ontvangt u begin april op Direct Sparen.*
- *(…)*
- *(…)*

(…)"

2.7 Consument is het niet eens met het besluit van de Bank om de KMIR op te zeggen en heeft daarom een klacht ingediend bij Kifid.

3. Vordering, klacht en verweer

Vordering van Consument

3.1 Consument vordert dat de Bank wordt veroordeeld om aan Consument vanaf 1 april 2019 een schadevergoeding van € 3.400,- per jaar te betalen.

Grondslagen en argumenten daarvoor

3.2 Deze vordering steunt, kort en zakelijk weergegeven, op de volgende grondslag. De Bank is toerekenbaar tekortgeschoten in de nakoming van haar verbintenissen uit de tussen partijen gesloten kredietovereenkomst. De Bank heeft de kredietovereenkomst onbevoegd opgezegd. Daardoor heeft Consument schade geleden, die de Bank dient te vergoeden. Consument heeft hiertoe de volgende argumenten aangevoerd:

- De wijze waarop de Bank Consument heeft geïnformeerd over de wijziging van de algemene voorwaarden voldoet niet aan de eisen die daaraan gesteld moeten worden.

Consument heeft nooit enig bericht over de wijziging van de algemene voorwaarden ontvangen. Om die reden is de opzegmogelijkheid niet van toepassing op de krediet-overeenkomst tussen partijen.

- De opzegmogelijkheid die de Bank in 2006 heeft geïntroduceerd, staat op de 'grijze lijst' en moet daarom worden gekwalificeerd als een onredelijk bezwarend beding in de algemene voorwaarden in de zin van artikel 6:237 aanhef en onder b, c en d van het Burgerlijk Wetboek (hierna: BW). Volgens Consument is het beding om die reden niet van toepassing op de overeenkomst tussen partijen.
- Door een beroep te doen op de opzegmogelijkheid heeft de Bank naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar gehandeld. Daarbij speelt een rol dat de Bank Consument niet naar behoren heeft geïnformeerd over de wijziging van de algemene voorwaarden.
- Consument had het spaartegoed van de KMIR (€ 230.000,-) willen aanwenden voor de aflossing van het restant van zijn hypothecaire geldlening bij de Bank (€ 217.439,26). Omdat Consument in dat geval een vergoeding voor vervroegd aflossen (hierna: Boeterente) van circa € 10.000,- aan de Bank zou moeten betalen, heeft Consument hiervan afgezien. Het is naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar dat de Bank aanspraak maakt op Boeterente, terwijl de Bank zich niet gehouden acht Consument een schadevergoeding te betalen voor het opzeggen van de KMIR.
- De KMIR is in de specifieke situatie van Consument geen verlieslatend product voor de Bank, omdat de Bank het spaartegoed van Consument niet op de geld- en kapitaalmarkt hoefde uit te zetten, maar één op één heeft kunnen aanwenden voor de aflossing van het restant van de hypothecaire geldlening van Consument.
- Consument heeft schade geleden doordat de Bank ten onrechte een beroep heeft gedaan op de opzegmogelijkheid. Als gevolg van de onbevoegde opzegging door de Bank ontvangt Consument sinds 1 april 2019 geen 1,5% rente per jaar meer, maar slechts 0,03% rente per jaar. Zijn schade heeft Consument becijferd op € 3.400,- op jaarbasis ([1,5% -0,03%] * spaartegoed van € 230.000,-).

Verweer van de Bank

3.3 De Bank heeft de stellingen van Consument gemotiveerd weersproken. Voor zover nodig zal de Commissie bij de beoordeling daarop ingaan.

4. Beoordeling

4.1 Aan de Commissie ligt de vraag voor of de Bank de KMIR rechtsgeldig heeft opgezegd. De Commissie is van oordeel dat de KMIR rechtsgeldig door de Bank is opgezegd. De Commissie zal hierbij de lijn volgen van haar richtinggevende uitspraak van 9 oktober 2019 in een vergelijkbare zaak (zie Geschillencommissie Kifid 2019-783).

De kredietovereenkomst is een 'duurovereenkomst' voor onbepaalde tijd

4.2 De Commissie stelt allereerst vast dat de KMIR een 'duurovereenkomst' is en dat deze voor onbepaalde tijd is aangegaan. De KMIR kent immers geen afgesproken looptijd. Of en, zo ja, onder welke voorwaarden een duurovereenkomst die voor onbepaalde tijd is aangegaan, opzegbaar is, wordt volgens vaste jurisprudentie van de Hoge Raad bepaald door de inhoud van de overeenkomst en door de van toepassing zijnde wettelijke bepalingen (zie Hoge Raad 2 februari 2018, ECLI:NL:HR:2018:141). Indien wet en overeenkomst niet voorzien in een regeling van de opzegging, geldt dat de overeenkomst in beginsel opzegbaar is. Op grond van artikel 6:248 lid 1 BW kunnen de eisen van redelijkheid en billijkheid in verband met de aard en inhoud van de overeenkomst en de omstandigheden van het geval meebrengen dat (a) opzegging slechts mogelijk is indien daarvoor een voldoende zwaarwegende grond bestaat, en/of (b) een bepaalde opzegtermijn in acht moet worden genomen, en/of (c) de opzegging gepaard moet gaan met het aanbod tot betaling van een schadevergoeding. Ook als de wet of een duurovereenkomst wél voorziet in een regeling van de opzegging, kan de aanvullende werking van de redelijkheid en billijkheid op grond van artikel 6:248 lid 1 BW ertoe leiden dat aan de opzegging nadere eisen worden gesteld. Verder kan een beroep op een uit de wet of een overeenkomst voortvloeiende bevoegdheid om de overeenkomst op te zeggen op grond van artikel 6:248 lid 2 BW onder omstandigheden naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar zijn.

Zijn de Spaarvoorwaarden rechtsgeldig gewijzigd?

4.3 Partijen verschillen van mening over het antwoord op de vraag of de kredietovereenkomst voorziet in een regeling van de opzegging. Consument heeft zich op het standpunt gesteld dat hem nooit enig bericht over de gewijzigde voorwaarden heeft bereikt, waardoor de Spaarvoorwaarden nog van toepassing zijn. De Spaarvoorwaarden kennen geen opzeggings-regeling. De Commissie oordeelt als volgt. Vaststaat dat ook in de Spaarvoorwaarden is opgenomen dat de Bank te allen tijde bevoegd is de Spaarvoorwaarden te wijzigen. Iedere wijziging ten nadele van rekeninghouders van de Bank gaat pas in na kennisgeving in ten minste drie in Nederland verspreide dagbladen of na schriftelijk mededeling aan Consument. De Bank heeft in dit verband toegelicht dat wijzigingen in de algemene voorwaarden tot 2006 bekend werden gemaakt in de dagbladen *De Telegraaf*, *de Volkskrant* en *NRC Handelsblad*. Vanaf 2006 werden wijzigingen door de Bank daarenboven bekendgemaakt via de website van de Bank. Ondanks dat de Bank geen kopieën van de drie dagbladen heeft kunnen verstrekken, heeft de Commissie geen aanleiding om eraan te twijfelen dat de Bank de wijzigingen door publicatie in deze dagbladen bekend heeft gemaakt. Met het oog op de wettelijke bewaartermijnen kan ook niet van de Bank worden verwacht dat zij alle publicaties en nieuwsberichten uit 2006 bewaart. De Commissie acht het voldoende aannemelijk dat de Bank in de drie genoemde in Nederland verspreide dagbladen kenbaar heeft gemaakt dat de Spaarvoorwaarden gewijzigd zijn. Hiermee is aan de vereisten van artikel 7 in verbinding met artikel 3 van de Spaarvoorwaarden voldaan.

In de algemene voorwaarden van 2006, 2010 en 2018 is bepaald dat zowel de rekeninghouder als de Bank de KMIR tegen elke gewenste datum kan opzeggen (zie ook Geschillencommissie Kifid 2020-040 onder 4.2).

Is de opzeggingsmogelijkheid een onredelijk bezwarend beding?

4.4 Verder heeft Consument aangevoerd dat de opzegmogelijkheid die de Bank in 2006 heeft geïntroduceerd op de 'grijze lijst' staat en daarom moet worden gekwalificeerd als een onredelijk bezwarend beding in de algemene voorwaarden in de zin van artikel 6:237 aanhef en onder b, c en d BW. Volgens Consument is het opzeggingsbeding om die reden niet van toepassing op de overeenkomst tussen partijen en heeft de Bank – naar de Commissie begrijpt – de overeenkomst onbevoegd opgezegd. De Commissie begrijpt verder dat Consument hiermee een beroep heeft gedaan op de *vernietigbaarheid* van de opzegmogelijkheid als bedoeld in artikel 6:233 aanhef en onder a BW. Zelfs als deze stelling van Consument gevolgd zou worden, maakt dit het oordeel van de Commissie niet anders. De KMIR dient in dat geval immers nog steeds te worden gekwalificeerd als een duurovereenkomst, die in beginsel mag worden opgezegd (zie rechtsoverweging 4.2).

Is het beroep van de Bank op de opzeggingsbevoegdheid naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid aanvaardbaar?

4.5 Nu de Commissie heeft vastgesteld dat de Bank de kredietovereenkomst in beginsel mocht opzeggen, komt de Commissie vervolgens toe aan de beoordeling van de vraag of de Bank van deze bevoegdheid gebruik heeft gemaakt op een wijze die naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid aanvaardbaar is.

4.6 Consument heeft betwist dat de KMIR voor de Bank een verlieslatend product is, omdat de Bank het spaartegoed van Consument één op één heeft kunnen aanwenden voor de aflossing van het restant van de hypothecaire geldlening van Consument. De Commissie volgt Consument hierin niet. Met de Bank is de Commissie van oordeel dat de KMIR en de hypothecaire geldlening van Consument twee verschillende producten zijn en niet met elkaar vergeleken kunnen worden, laat staan inwisselbaar zijn. De Bank heeft toegelicht dat de KMIR een dagelijks opvraagbare spaarrekening is en dat Consument direct de beschikking kon hebben over zijn spaartegoed. Ook heeft de Bank toegelicht dat de Bank bij de hypothecaire geldlening van Consument daarentegen niet direct de beschikking heeft over het uitgeleende bedrag. Daarmee heeft de Bank naar het oordeel van de Commissie geen onredelijk standpunt ingenomen. Verder heeft de Bank naar het oordeel van de Commissie een duidelijk belang bij het opzeggen van de KMIR omdat het een verlieslatend product is. Daar staat tegenover dat Consument een belang heeft bij het voortzetten van de KMIR. De rentevergoeding op de KMIR was immers vele malen hoger dan op het aangeboden alternatief (Direct Sparen).

Het enkele feit dat de Consument op een andere spaarrekening niet meer zo'n relatief hoge rentevergoeding zou ontvangen, is voor de Commissie echter onvoldoende om te concluderen dat de opzegging van de KMIR onaanvaardbaar was (zie ook Geschillencommissie Kifid 2019-783 onder 4.10).

4.7 Wat betreft de opzegtermijn overweegt de Commissie als volgt. Hoewel de Bank op grond van artikel 10 van de Voorwaarden de KMIR op elk gewenst moment en tegen elke gewenste datum mocht opzeggen, heeft de Bank in het onderhavige geval een opzegtermijn van ruim twee maanden in acht genomen. Naar het oordeel van de Commissie is deze termijn niet onredelijk, laat staan onaanvaardbaar.

4.8 Tot slot merkt de Commissie op dat Consument in feite al lange tijd geprofiteerd heeft van de relatief hoge rente op de KMIR (terwijl de marktrente al veel lager was). De Bank heeft namelijk aangegeven dat de rente van 3- en 5-jaars Eurobonds al sinds 2015 negatief is maar dat de Bank de KMIR toen nog niet heeft opgezegd in afwachting van (voor haar) betere tijden. De Commissie kan goed begrijpen dat Consument zich overvallen voelt door de brief van de Bank van 29 januari 2019 met de mededeling dat de KMIR op korte termijn beëindigd zou worden, maar dat betekent nog niet dat een opzegtermijn van twee maanden onaanvaardbaar moet worden geacht.

4.9 Kortom: op grond van artikel 10 van de Voorwaarden, althans op grond van de op een duurovereenkomst toepasselijke regels, was de Bank bevoegd om de KMIR op te zeggen en naar het oordeel van de Commissie heeft de Bank geen onaanvaardbaar gebruik gemaakt van deze bevoegdheid. De conclusie is dan ook dat de Bank de KMIR rechtsgeldig heeft opgezegd en dat de Bank daarbij geen onredelijke opzegtermijn heeft gehanteerd. De vordering van Consument tot schadevergoeding zal om die reden worden afgewezen.

5. Beslissing

De Commissie wijst de vordering af.

In artikel 2 van het Reglement van de Commissie van Beroep Financiële Dienstverlening is bepaald in welke gevallen beroep openstaat van bindende beslissingen van de Geschillencommissie Financiële Dienstverlening bij de Commissie van Beroep Financiële Dienstverlening. Daarbij geldt een termijn van zes weken na verzending van deze uitspraak. Op de website van Kifid vindt u praktische informatie over het instellen van beroep. Zie hiervoor www.kifid.nl/in-beroep-gaan-bij-kifid.

U kunt, binnen twee weken na de verzenddatum van deze uitspraak, bij de Voorzitter van de Geschillencommissie Financiële Dienstverlening schriftelijk een verzoek indienen tot herstel van kennelijke vergissingen in de uitspraak. U moet daarbij met name denken aan correctie van reken- of schrijffouten en verbetering van namen en data. De volledige procedure met de termijnen die daarbij in acht moeten worden genomen staat beschreven in artikel 40 van het Reglement.